

Concept

Uitgangspuntendocument transitie

Gemeente Midden-Drenthe

mei/juni 2013

Inhoud

Inhoud	1
1. Intro	2
2. De uitgangspunten	3
1. <i>Eigen kracht</i>	3
2. <i>Geen bureaucratie</i>	3
3. <i>Zuinig op wat we hebben</i>	4
4. <i>Toegankelijk</i>	4
5. <i>Woonomgeving</i>	5
7. <i>Cultuur</i>	6
8. <i>Samenwerking</i>	6
9. <i>Noodzaak</i>	7
10. <i>Bestuurlijke verantwoordelijkheid</i>	7
11. <i>Financiën</i>	8
3. Het proces	9

1. Intro

Al een aantal jaren is de oude verzorgingsstaat bezig te veranderen in een nieuwe sociale samenleving. Daarbij is er vooral sprake van een andere rolverdeling tussen overheid en burgers. Kort samengevat: de overheid legt sterker het accent op de eigen verantwoordelijkheden en mogelijkheden van burgers, wijken en samenleving. De overheid verandert van de verzorgende overheid in de faciliterende overheid. Daaronder ligt een combinatie van inhoudelijk veranderde opvattingen en de noodzaak om te bezuinigen.

Nog niet zo lang geleden heeft de gemeenteraad van Midden-Drenthe het WMO-beleid vastgesteld. Daarin is de veranderende samenleving zichtbaar geworden. De drie transities liggen voor een belangrijk deel op of tegen het WMO-beleidsterrein.

Daarom gaat dit transitie-uitgangspuntendocument uit van het WMO-beleid en beschrijft wat dat voor de drie transities betekent. Aanvullend staan drie extra uitgangspunten beschreven. De rode draad is daarmee: geen nieuwe uitgangspunten maar wel de vertaling van het WMO-beleid naar de drie transities. Het WMO-beleid is daarvoor samengevat in een achttal uitspraken.

Op deze manier geeft de gemeenteraad het college richting voor de verdere invulling van de transities.

2. De uitgangspunten

1. Eigen kracht

Het WMO-beleid gaat uit van de eigen kracht van de burger en van zijn directe omgeving. Dat betekent voor de transities het volgende.

Jeugdbeleid

Jongeren en ouders/opvoeders hebben allereerst zelf de regie over hun leven. Hulpverleners richten zich op het aanreiken van tools om dat mogelijk te maken. Ze beginnen niet meteen hulp te verlenen.

Pas als er sprake is van echte risico's grijpen zij in en wegen mogelijkheden als voogdij of uithuisplaatsing af.

AWBZ

Een voorwaarde om de eigen kracht te kunnen benutten, is dat de burger daadwerkelijk zelf de regie heeft over het eigen leven. In sommige gevallen is het nodig dat iemand anders uit naam van de burger de regie voert, maar altijd met het doel om zoveel mogelijk regie neer te leggen bij de betreffende burger zelf. De focus ligt op wat de burger wél kan, niet op zijn beperkingen. Dat genereert energie en maakt creatief. De burger bepaalt zelf wie in zijn of haar omgeving een rol kan spelen. De directe omgeving bestaat uit familie, burens en vrienden. Indirecter spelen bewoners in de wijk en buurt een rol, vrijwilligers e.d.

Participatiewet

Wat iemand wél kan, is leidend voor het zoeken naar werk. Het gaat om zijn mogelijkheden, niet om zijn beperkingen. Ook daarin kan ondersteuning vanuit de directe omgeving positief effect hebben.

Daarnaast maken we waar mogelijk gebruik van kansen om in de directe omgeving betaald of onbetaald werk te verrichten.

2. Geen bureaucratie

Het WMO-beleid stelt dat de gemeente ondersteunt vanuit het principe “één systeem, één plan, één regisseur”. Dat heeft voor de drie transities de volgende uitwerking.

Jeugdbeleid/AWBZ/Participatiewet

Einddoel is een systeem waarbij inwoners die een beroep op de gemeente doen voor ondersteuning in het sociale domein zich daarvoor één keer hoeven te melden.

De inwoner vindt daar één contactpersoon voor al zijn, soms complexe, problemen. Het is aan de gemeente om de zorg achter die voordeur erbij te halen en af te stemmen. Er is sprake van een goede balans tussen generalisme en specialisme, waarbij de inwoner niet van het kastje naar de muur gaat. Deze aanpak is te kenmerken als een netwerkbenadering achter de voordeur.

De praktijk zal uitwijzen wanneer het, bijvoorbeeld bij het aanvragen van een uitkering voor levensonderhoud, bij wijze van uitzondering meer in het belang van de inwoner is om dat via een parallel proces te doen.

3. Zuinig op wat we hebben

In het WMO-beleid staat dat de gemeente zoveel mogelijk aansluit bij bestaande manieren van werken, als die hun kracht hebben bewezen. Voor de drie transities leidt dat tot de volgende uitwerking.

Jeugdbeleid/AWBZ/Participatiewet

Er bestaan in onze gemeente vele goede structuren en werkwijzen die de basis vormen onder even zovele sociale verbanden. We blijven gebruik maken van wat er is en wat goed werkt. Daarbij is een belangrijke toets of die bestaande manieren passen in de nieuwe sociale samenleving.

Hierbij past dat we gebruik blijven maken van bestaande instellingen, zoals het Welzijnswerk Midden-Drenthe. De huidige loketten zorg & dienstverlening spelen een rol in de ondersteuning dichtbij (zie ook 4.), zo nodig door-ontwikkeld in het nieuwe beleid.

Ook de goede ervaringen bij/van Alescon kunnen in de toekomst hun nut blijven bewijzen.

4. Toegankelijk

Voor de drie transities is de toepassing van het WMO-beleid “de toegang tot lichte ondersteuning is laagdrempelig en dichtbij” de volgende.

Jeugdbeleid/AWBZ/Participatiewet

We kiezen voor bestaande en nieuwe plaatsen waar inwoners intuïtief naar toe gaan en te vinden zijn. Daar bieden we ook de ondersteuning aan. Doordat de gemeente er dicht- en vroeg bij is, kan vaker volstaan worden met preventie en/of lichte ondersteuning.

Wanneer andere/zwaardere ondersteuning nodig is, verwijzen we de inwoner niet door maar halen zo mogelijk die andere zorg dichtbij.

Dit uitgangspunt betekent dat we als gemeente maximaal gebruik maken van de inzet van vrijwilligers. We schakelen professionals pas in als dat noodzakelijk is. Tegelijk zorgen we voor voldoende waarborgen dat eerste meldingen, zeker waar het gaat om jeugdzorg, deskundig en adequaat kunnen worden beoordeeld.

Keerzijde van dit uitgangspunt is dat we als gemeente een goede samenwerkingsrelatie nodig hebben met professionals die op het zelfde terrein actief zijn. Dat zijn in elk geval de huisartsen.

5. Woonomgeving

Het WMO-beleid gaat er van uit dat inwoners actief zijn in hun eigen woonomgeving. Dat beleid vindt de volgende toepassing in de verschillende transities.

Jeugdbeleid

Niet alleen ouders en opvoeders, maar ook de andere bewoners hebben een verantwoordelijkheid voor het veilig opgroeien van kinderen. Voorbeeldgedrag van volwassenen in de leefomgeving is van groot belang voor het gedrag en de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Ook op deze manier kan voorkomen worden dat jongeren uiteindelijk een beroep moeten doen op professionele zorg.

AWBZ

Actief zijn in de eigen woonomgeving versterkt de verbondenheid in de buurt en stimuleert de wederzijdse ondersteuning van burens. Daarmee wordt het ondersteunende netwerk van de burger ook steviger. Bovendien worden daarmee de kosten van het reizen bespaard, zowel in moeite als in tijd en geld.

Participatiewet

Waar mogelijk verrichten mensen met een uitkering betaalde of onbetaalde werkzaamheden. Als dat kan gebeurt dat in de eigen omgeving, waarmee ze sterker in hun sociale omgeving komen te staan.

6. Maatwerk

In het WMO-beleid gaan we ervan uit dat ondersteuning maatwerk is, met ruimte voor verschillende bronnen en vormen van ondersteuning. Vertaald naar de drie transities betekent dat het volgende.

Jeugdbeleid/AWBZ/Participatiewet

In dit uitgangspunt wordt een belangrijke kanteling zichtbaar. Vanuit met name de huidige Jeugdzorg en AWBZ hebben inwoners recht op voorzieningen. Voldoen ze aan concrete criteria, dan hebben ze recht op een concrete voorziening.

Dat gaat veranderen. Vanuit een specifieke behoefte aan ondersteuning kijkt de gemeente welke vormen van ondersteuning in die individuele situatie de beste oplossing bieden. Dat kan dus per persoon verschillen. Niet alleen de soort ondersteuning kan variëren, maar ook de bron: ondersteuning door familie, vrienden, de buurt, vrijwilligers of uiteindelijk (semi-)professionals. Soms zal er sprake zijn van een arrangement, een combinatie van op maat gesneden ondersteuningsvormen.

Dat maatwerk geldt ook bij de Participatiewet: alle middelen die helpen bij het vinden van een baan, komen in beeld.

7. Cultuur

In het WMO-beleid wordt duidelijk dat het gaat om een cultuurverandering en dat die cultuurverandering een zaak is van alle betrokkenen. Dat betekent voor de drie transities het volgende.

Jeugdbeleid/AWBZ/Participatiewet

De veranderende samenleving vraagt ander gedrag, andere verwachtingen. Dat geldt voor het bestuur en de organisatie van de gemeente, het geldt voor alle inwoners en het geldt voor de (medewerkers van) instellingen en organisaties die een rol spelen in het sociale domein: zorginstellingen, welzijnsinstellingen, de sociale werkvoorziening enzovoort.

Vanuit de gemeentelijke regie op de transities betekent dit dat de gemeente zichzelf en anderen doorlopend op deze andere cultuur zal bevragen.

Ook de eigen gemeentelijke manieren van werken en voorstellen voor beleid en uitvoering vragen om een toets op die andere cultuur.

8. Samenwerking

In het WMO-beleid is samenwerking met andere gemeenten aan de orde waar dat nuttig of nodig is. Dat betekent voor de drie transities het volgende.

Jeugdbeleid/AWBZ/Participatiewet

Voor alle drie transities geldt: we doen lokaal wat lokaal kan, we schalen op als dat nodig is. Die opschaling kan per transitie een andere vorm en intensiteit hebben.

Jeugdbeleid

Een groot deel van de Jeugdzorg is alleen verantwoord uit te voeren als dat gebeurt op regionale of provinciale schaal. Daarvoor werken we samen in de regio Noord-Midden. “Verantwoord” betekent: van goede kwaliteit en betaalbaar.

AWBZ

Het grootste deel van de AWBZ/WMO is lokaal uitvoerbaar. Op onderdelen levert samenwerking winst op: kennisuitwisseling, gezamenlijke inkoop van bijvoorbeeld vervoer e.d.

Die samenwerking zoeken we in de regio Noord-Midden.

Participatiewet

Regionale samenwerking is wettelijk verplicht in de arbeidsmarktregio, waarin Emmen de centrale plaats is.

De sociale werkvoorziening zal een nieuwe plaats krijgen in wellicht een nieuwe regio.

9. Noodzaak

Alle WMO-uitgangspunten dragen het zelfde beeld uit, namelijk de kanteling in zorg en welzijn.

Om oog te hebben en houden voor een goede balans, voegen we voor de transities het volgende, nieuwe uitgangspunt toe.

Wie een voorziening echt nodig heeft, krijgt die ook.

Toegepast naar de drie transities, betekent dit het volgende.

Jeugdbeleid/AWBZ/Participatiewet

De andere uitgangspunten geven woorden aan de kanteling in zorg en welzijn. Het accent ligt op eigen redzaamheid en verantwoordelijkheid, maatwerkoplossingen, dicht bij de burger zelf.

Met dit uitgangspunt benadrukken we de andere kant van de medaille: als iemand uiteindelijk een voorziening nodig heeft, krijgt hij/zij die ook. Bijvoorbeeld: als lichtere vormen van hulp en ondersteuning niet toereikend zijn, maar professionele hulp nodig is, leveren we die hulp. Als iemand, ook in de nieuwe manier van werken, een scootmobiel nodig heeft, krijgt hij/zij die ook.

Anders gezegd: de nieuwe manier van werken betekent niet dat het maar afwachten is wat je als inwoner krijgt, of je nu wel of geen voorziening nodig is.

10. Bestuurlijke verantwoordelijkheid

De manier waarop de gemeenten verantwoordelijkheid voor de Jeugdzorg gaan krijgen, is anders dan zoals het nu bij de provincie is geregeld. Daar heeft het Bureau Jeugdzorg zo'n positie dat het bureau als verantwoordelijk wordt beschouwd en ervaren als er goede dingen gebeuren maar ook als er zaken, soms ernstig, misgaan.

Dat leidt tot het volgende, aanvullende uitgangspunt.

De beleidsontwikkeling doet recht aan de bestuurlijke verantwoordelijkheid van de gemeente.

Dit uitgangspunt kan nog als volgt worden toegelicht voor de drie transities.

Jeugdbeleid/AWBZ/Participatiewet

Met name op het terrein van de Jeugdzorg is de huidige situatie dat niet de bestuurlijk verantwoordelijke (provinciaal bestuur) maar de uitvoerders (Bureau Jeugdzorg) in de publieke en politieke opinie worden ervaren als verantwoordelijken voor de uitvoering.

De transities brengen hierin naar verwachting verandering. Het lokale bestuur dat dichterbij de inwoners staat en dat ook als dichtbij wordt beleefd, zal directer verantwoordelijkheid dragen voor de positieve resultaten én de fouten in de uitvoering in het sociaal domein. Zowel beleidsinhoudelijk als financieel.

Dat leidt tot het uitgangspunt dat de gemeentelijke regie voldoende inhoud heeft om aan die verantwoordelijkheid invulling te geven.

11. Financiën

Hoewel het Rijk de afgelopen maanden op een aantal terreinen haar beleid heeft bijgesteld, blijven de drie transities verbonden met een bezuiniging. Het Rijk geeft straks de gemeenten minder geld voor haar taken in het sociaal domein dan dat er nu voor die zelfde taken beschikbaar is.

Dat leidt tot het volgende, aanvullende uitgangspunt.

De gemeente gaat in beginsel de Rijksbezuinigingen niet met eigen middelen compenseren

Dit uitgangspunt kan nog als volgt worden toegelicht voor de drie transities.

Jeugdbeleid/AWBZ/Participatiewet

Het Rijk gaat er van uit dat de drie transities niet alleen een inhoudelijke decentralisatie zijn, maar ook een mogelijkheid om goedkoper te werken. Anders gezegd: gemeenten krijgen 100% van de taken maar minder dan 100% van het nu beschikbare geld voor die taken.

De gemeente gaat er in haar beleid van uit dat dat zij deze bezuinigingen in beginsel niet met eigen middelen gaat compenseren. Naast dit algemene uitgangspunt zal de gemeente per beleidsterrein en beleidsonderwerp bepalen welke middelen zij voor welke doelgroepen en beleidsdoelen wil inzetten.

3. Het proces

Het uitgangspuntendocument kent tot en met juni de volgende ontstaansroute:

mei 2013	oriënterende bespreking in het college
juni 2013	oriënterende bespreking in een informele bijeenkomst met de raads- en commissieleden

Het college overweegt daarna de volgende stappen:

september 2013	werkconferentie met raads- en collegeleden, ambtenaren, inspraakorganen en externe instellingen
oktober 2013	formeel inspraaktraject
november 2013	instemming gemeenteraad met de koers